

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та соціальної роботи

2024-2025 навчальний рік

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

СОЦІАЛЬНА ДІАГНОСТИКА ТА РЕАБІЛІТАЦІЯ

очна форма навчання

нормативний ОК

Галузь знань 23 «Соціальна робота»

Спеціальність 231 «Соціальна робота» ОПП «Соціальна робота»

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

курс 3

Силабус освітнього компоненту розглянуто
на засіданні кафедри психіатрії, наркології,
медичної психології та соціальної роботи

Схвалено методичною комісією з проблем
терапевтичного профілю

Протокол від:

“_30_”08_____2022_ року № 10__

Протокол від:

“_25_”_08_____2022_ року №_1__

Завідувач кафедри

_____ проф.Кожина Г.М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Розробники силябусу:

- 1.Кожина Г.М., завідувач кафедри психіатрії, наркології, медичної психології та соціальної роботи, професор.
- 2.Терьошина І.Ф., доцент кафедри психіатрії, наркології, медичної психології та соціальної роботи.
- 3.Могилка О.П., викладач ЗВО
- 4.Перепьолкіна К.М., викладач ЗВО

Дані про викладачів:

Викладачі: Кожина Г.М. – завідувач кафедри, Терьошина І.Ф. – доцент кафедри, Могилка Олександр Петрович-викладач ЗВО., Катерина Миколаївна Перепьолкіна-викладач ЗВО.

Контактний тел. та E-mail викладача:

Кожина Г. М. +3806778960663, e-mail: hm.kozhyna@knmu.edu.ua

Профайли викладача

<https://scholar.google.ru/citations?user=4YPDqB8AAAAAJ&hl=ru>

<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57200615133>

<https://orcid.org/0000-0002-2000-707X>

<https://publons.com/researcher/1934513/hanna-kozhyna/>

Терьошина І.Ф. +380505509577, e-mail: if.teroshyna@knmu.edu.ua

Профайли викладача

https://scholar.google.com.ua/citations?hl=ru&user=aezuv_EAAAAAJ&view

<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57211453409>

<https://orcid.org/0000-0002-8112-2514>

<https://publons.com/researcher/1934787/tieroshyna-iryna/>

К.М.Перепьолкіна +380665195469, e-mail: km.perepolkina@knmu.edu.ua

Профайли

1. https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=v2LcO2cAAAAAJ&scilu=&scisig=AMD79ooAAAAAX4PukpvmWpXRvbjdCLiwdn_wZTxOw8qq&gmla=AJsN-F4WBhSf7e2Tekbk2I78FINLDwfBoKURIELDb76rKF9V2_ZyX0a_gSZfY_cbC3XofY_gdHzW5XrHKa4geC-YsX9e6IGzvi162fDs--Bp4-zJ157t3b5b3Qn5tbt6yTr-qbeZHnV0DMIY2mIIX74chU8aMIO6etRzstYHrU6SE9n2IITbedwSljn5OpXhKzTme4xIOAYJ&sciund=7292142903000347303

2. <https://orcid.org/0000-0002-5849-6542>

3. <https://publons.com/researcher/3955126/katerina-perepelkina/>

4. <https://publons.com/researcher/3955126/katerina-perepelkina/>

5. <https://publons.com/researcher/3955126/katerina-perepelkina/>

6. <https://publons.com/researcher/3955126/katerina-perepelkina/>

О.П.Могилка +380503435009, e-mail: op.mohylka@knmu.edu.ua

Профайли

1. https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=jscpjwoAAAAAJ&scilu=&scisig=AMD79ooAAAAAX4AW0HWuwBLfTxM_y8TY0K1CCJwP4KFR&gmla=AJsN-F4CSCLN6Ay74rsxL3MJ5IFKGP_7Pq0jbYiFrm8IAOjvWvbGsoDyA3e5quwlcmaA72mwYjjFEs6C2071u_DH2jbgJmj0qie0fnzEX1P-rUGxFq5dlZcLhNK7ErGA1fjwuJBk_EXIdu2DRCz2v4VIbZr7f6-qg&sciund=17955525364649925212

2. <https://orcid.org/0000-0003-0284-2749>

3. <https://publons.com/researcher/3948426/oleksandr-mohylka/>

4. <https://publons.com/researcher/3948426/oleksandr-mohylka/>

5. <https://publons.com/researcher/3948426/oleksandr-mohylka/>

6. <https://publons.com/researcher/3948426/oleksandr-mohylka/>

Очні консультації, заочні консультації. Он-лайн консультації: на платформі Moodle ,Zoom або Google Meet по середам кожного тижня о14 годині за київським часом.

Локація: 61022, м.Харків, пр. Науки, 4; вул. Академіка Павлова, 46.
Тел./факс (057) 738-10-68.

Бази кафедри: КНП ХОР «Обласна клінічна психіатрична лікарня №3», Військово-медичний клінічний центр Північного регіону, ДУ «Інститут неврології, психіатрії та наркології НАМН України», КНП ХОР «Обласний наркологічний диспансер», ННМК «Університетська клініка» ХНМУ.

E-mail:

kaf.6med.psihiatrii@knu.edu.ua

Час проведення занять: понеділок, вівторок, середа, четвер, п'ятниця (практичні заняття 8:00-12:15 / 12:25-16:45 у відповідності з розкладом; лекції – 9:20-11:00, 13:20-15:00 у відповідності з розкладом).

Вступ

Силабус освітнього компоненту: «Соціальна діагностика та реабілітація» складено відповідно до Освітньо-професійної програми “Соціальна робота” та Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт), перший (бакалаврський) рівень, галузі знань 23 “Соціальна робота”, спеціальності 231 “Соціальна робота”.

Опис освітнього компоненту:

Методологічна стратегія розвитку соціальних наук загалом визначається науковими пошуками розробки інноваційних соціальних технологій, котрі загалом є спрямованим на гуманізацію суспільного життя, гармонізацію індивідуальних, групових та суспільних інтересів, нейтралізацію деструктивних конфліктів. Діагностика – загальний спосіб отримання вичерпної інформації про досліджуваний об’єкт чи процес. Значення діагностики в галузі соціальних відносин і процесів є аналогічним до «виявлення» характеру захворювання в медицині: якщо вчасно і правильно не визначені ознаки і причини виникнення захворювання, то не можна надіятися на позитивні напрямки лікування і результат. Сутність соціального діагнозу полягає в точному визначенні причинно-наслідкових зв’язків, які є похідними умов життя клієнта соціального обслуговування. Соціальний діагноз передбачає збір інформації про клієнтів і умови їх життєдіяльності, а також її аналіз для розроблення програми соціальної допомоги. Мета діагностики стану соціального об’єкта – встановлення соціального змісту факторів, які діють в економічній, психологічній, демографічній, правовій та інших сферах суспільного життя; встановлення достовірності інформації про нього і його оточення, прогнозування його можливих змін і впливу на інші соціальні об’єкти, а також вироблення рекомендацій для прийняття організаційних рішень, соціального проектування дій для надання соціальної допомоги.

1. Мета та завдання освітнього компоненту:

1.1. Мета : – формування у студентів комплексу знань, пов’язаних з науковим розумінням специфіки соціальної діагностики та реабілітації для різних груп населення та для різних випадків.

1.2. Завдання: - розкрити основні концептуальні визначення стратегічних цілей і завдань майбутнього функціонування певного соціального об’єкта на основі результатів його системного аналізу; - розробляти інструментальне забезпечення соціального прогнозування об’єкту певного соціологічного дослідження.

Після опанування ОК студент повинен **знати:**

- основи методології соціальної діагностики та консультування;
- моделі, методи збирання та обробки соціальної інформації;
- сутність та оптимальне використання консультативних методів і прийомів;
- етико-професійні принципи збирання соціальної інформації та консультативної взаємодії;

Студент повинен **вміти:**

- застосовувати методи збирання та обробки соціальної інформації;
- створювати банк даних і здійснювати його обробку;
- здійснювати аналіз, узагальнення, висновки та рекомендації;
- проводити консультативну роботу за результатами соціальної діагностики;
- виявляти етико-професійні якості соціального працівника;
- аргументовано обстоювати власну професійну позицію;
- здійснювати соціальну діагностику соціальних проблем дітей, підлітків, молоді, сімей, осіб з обмеженими можливостями;
- збирати, аналізувати, систематизувати інформацію про соціальні проблеми дітей, молоді, прогнозувати напрям їх продуктивної діяльності;
- планувати, аналізувати і прогнозувати протікання соціальних проблем, визначати й усувати їхні причини;

- використовувати ефективні засоби комунікації в соціальній взаємодії з об'єктами (клієнтами) соціальної роботи;
- забезпечувати доцільне соціально-педагогічне втручання в процес соціалізації дітей, підлітків, молоді;
- надавати допомогу сім'ї і традиційним інститутам виховання, виконуючи роль посередницької ланки між ними та особистістю;
- взаємодіяти з батьками, фахівцями соціальних служб в інтересах індивідуального розвитку дітей і молоді;
- здійснювати корекційний вплив на дітей та молодь, які знаходяться у кризових станах та конфліктних ситуаціях;
- здійснювати вибір і організувати реалізацію ефективні форми й методи, технологій соціально-педагогічної роботи;
- здійснювати профілактичну й соціально-реабілітаційну роботу з девіантними дітьми;
- надавати соціально-психологічну підтримку дітям і дорослим, які опинилися у скрутній соціальній ситуації.

1.3. Компетентності та результати навчання

1.3.1. Вивчення освітнього компоненту забезпечує опанування здобувачами вищої освіти компетентностей:

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК5. Здатність планувати та управляти часом.</p> <p>ЗК6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК12. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК13. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети</p> <p>ЗК14. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.</p> <p>ЗК15. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p>
Фахові компетентності (ФК)	<p>ФК1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).</p> <p>ФК2. Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів.</p> <p>ФК3. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення.</p>

	<p>ФК4. Здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади.</p> <p>ФК5. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі які опинилися в складних життєвих обставинах.</p> <p>ФК6. Знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб.</p> <p>ФК9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів.</p> <p>ФК10. Здатність розробляти шляхи подолання соціальних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення.</p> <p>ФК11. Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей.</p> <p>ФК12. Здатність ініціювати соціальні зміни, спрямовані на піднесення соціального добробуту.</p> <p>ФК 13. Здатність до розробки та реалізації соціальних проектів і програм.</p> <p>ФК 15. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад.</p> <p>ФК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи</p> <p>ФК 17. Здатність виявляти і залучати ресурси організацій партнерів з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.</p> <p>ФК 18. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері.</p> <p>ФК 20. Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах</p>
<p>1.3.2. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття здобувачами вищої освіти наступних програмних результатів навчання:</p>	
	<p>ПРН 1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.</p> <p>ПРН 2. Вільно спілкуватися усно і письмово державною та іноземною мовами з професійних питань.</p> <p>ПРН 3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.</p> <p>ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної проблеми.</p> <p>ПРН 5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.</p> <p>ПРН 6. Розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях.</p>

	<p>ПРН 7. Використовувати спеціалізоване програмне забезпечення у ході розв'язання професійних завдань.</p> <p>ПРН 8. Критично аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.</p> <p>ПРН 9. Використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички у ході надання соціальної допомоги.</p> <p>ПРН 10. Аналізувати соціально-психологічні процеси в малих та великих групах.</p> <p>ПРН 11. Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.</p> <p>ПРН 12. Визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.</p> <p>ПРН 13. Використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.</p> <p>ПРН 14. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна соціальна допомога.</p> <p>ПРН 15. Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.</p> <p>ПРН 16. Застосовувати методи менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу.</p> <p>ПРН 17. Встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів соціальної роботи, надавати їм психологічну підтримку й наснажувати клієнтів.</p> <p>ПРН 19. Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.</p> <p>ПРН 20. Виявляти етичні дилеми та суперечності у професійній діяльності та застосовувати засоби супервізії для їх розв'язання.</p> <p>ПРН 21. Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.</p> <p>ПРН 22. Демонструвати вміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.</p> <p>ПРН 23. Конструювати процес та результат соціальної роботи в межах поставлених завдань, використовувати кількісні та якісні показники, коригувати план роботи відповідно до результатів оцінки</p>
--	---

1.3.3. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття студентами наступних соціальних навичок (Soft skills):

- комунікаційні навички
- міжособистісні навички

- навички дослідження
- адаптивність
- емоційний інтелект

2. Інформаційний обсяг освітнього компоненту

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступень ,ОПП	Характеристика освітнього компоненту	
		очна форма навчання	
Кількість кредитів – 6	Галузь знань 23 «Соціальна робота»	Нормативний ОК	
Загальна кількість годин - 180	Спеціальність: “Соціальна робота ” 231	Рік підготовки:	
		3-й	-й
		Семестр	
		5-й	-й
Годин для денної (або вечірньої) форми навчання: аудиторних –100 самостійної роботи студента - 80	Освітній ступень Бакалавр ОПП «Соціальна робота»	Лекції	
		20год.	год.
		Практичні, семінарські	
		80 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		80год.	год.
Індивідуальні завдання:			
год.			
Вид контролю: диф.зал.			

2.1 Опис освітнього компоненту

2.1.1 Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Види лекцій
1.	Основи соціальної діагностики в соціальній роботі	4	Вступна
2.	Загальні принципи соціальної реабілітації. Опитування і методика його проведення	4	Інформаційна
3.	Технології абілітації та реабілітації. Соціальна реабілітація учасників бойових дій	4	Інформаційна
4.	Соціальна терапія і технології її здійснення.	4	Інформаційна
5	Соціальна реабілітація біженців та внутрішньо переміщених осіб	4	Інформаційна
	Разом 20		

2.1.2. Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1.	Основи соціальної діагностики в соціальній роботі	8	розповідь-пояснення, бесіда, дискусія,. обговорення з адачем учбових ентів заняття;	Поточний контроль: усне опитування Підсумковий контроль: диф. залік
2.	Опитування і методика його проведення	8	розповідь-пояснення, бесіда, дискусія,. обговорення з викладачем учбових елементів заняття	Поточний контроль: усне опитування Підсумковий контроль: диф. залік
3.	Соціальна діагностика на основі спостереження	8	розповідь-пояснення, бесіда, дискусія,. обговорення з викладачем учбових елементів заняття	Поточний контроль: усне опитування Підсумковий контроль: диф. залік
4.	Соціальна діагностика на основі аналізу документів	8	розповідь-пояснення, бесіда, дискусія,. обговорення з викладачем учбових елементів заняття	Поточний контроль: усне опитування Підсумковий контроль: диф. залік
5.	Соціальна терапія і технології її здійснення	8	розповідь-пояснення, бесіда, дискусія,. обговорення з викладачем учбових елементів заняття	Поточний контроль: усне опитування Підсумковий контроль: диф. залік
6.	Технології абілітації та реабілітації	8	розповідь-пояснення, бесіда, дискусія,. обговорення з викладачем учбових елементів заняття	Поточний контроль: усне опитування Підсумковий контроль: диф. залік
7.	Соціальна робота в громаді	8	розповідь-пояснення, бесіда, дискусія,. обговорення з адачем учбових ентів заняття;	Поточний контроль: усне опитування Підсумковий контроль: диф. залік
8.	Соціальна реабілітація учасників бойових дій	8	розповідь-пояснення, бесіда, дискусія,. обговорення з викладачем учбових елементів заняття	Поточний контроль: усне опитування Підсумковий контроль: диф. залік
9.	Соціальна реабілітація біженців та	8	розповідь-пояснення, бесіда, дискусія,. обговорення з викладачем учбових елементів заняття	Поточний контроль: усне опитування

	внутрішньо переміщених осіб		обговорення з викладачем учбових елементів заняття	Підсумковий контроль: диф. залік
10.	Проблеми соціальної підтримки людей похилого віку та пенсіонерів	8	розповідь-пояснення, бесіда, дискусія, обговорення з викладачем учбових елементів заняття	Поточний контроль: усне опитування Підсумковий контроль: диф. залік
разом	80			

2.1.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1.	Складові соціальної діагностики	5	Обговорення вивченого самостійно матеріалу під час практичних занять; діалог з здобувачами вищої освіти; усне опитування	Поточний контроль: усне опитування самоконтроль, доповідь Підсумковий контроль: диф. залік
2.	Соціальна діагностика у практичній соціології	5	Обговорення вивченого самостійно матеріалу під час практичних занять; діалог з здобувачами вищої освіти; усне опитування	Поточний контроль: усне опитування самоконтроль, доповідь Підсумковий контроль: диф. залік
3.	Поняття діагностичних процедур	5	Обговорення вивченого самостійно матеріалу під час практичних занять; діалог з здобувачами вищої освіти; усне опитування	Поточний контроль: усне опитування самоконтроль, доповідь Підсумковий контроль: диф. залік
4.	Методи активізації різних груп клієнтів	5	Обговорення вивченого самостійно матеріалу під час практичних занять; діалог з здобувачами вищої освіти; усне опитування	Поточний контроль: усне опитування самоконтроль, доповідь Підсумковий контроль: диф. залік
5.	Підготовка рекомендацій за результатами соціальної діагностики	5	Обговорення вивченого самостійно матеріалу під час практичних занять; діалог з здобувачами вищої освіти; усне опитування	Поточний контроль: усне опитування самоконтроль, доповідь Підсумковий контроль: диф. залік
6.	Сімейно-орієнтована соціальна реабілітація. Оцінка потреб дитини та сім'ї.	5	Обговорення вивченого самостійно матеріалу під час практичних занять; діалог з здобувачами вищої освіти; усне опитування	Поточний контроль: усне опитування самоконтроль, доповідь Підсумковий контроль: диф. залік

7.	Соціальна робота та реабілітація з дітьми та молоддю з обмеженими можливостями та їх сім'ями	5	Обговорення вивченого самостійно матеріалу під час практичних занять; діалог з здобувачами вищої освіти; усне опитування	Поточний контроль: усне опитування самоконтроль, доповідь Підсумковий контроль: диф. залік
8.	Соціальна реабілітація з дезадаптованих дітей та молоді. Соціальна вулична робота.	5	Обговорення вивченого самостійно матеріалу під час практичних занять; діалог з здобувачами вищої освіти; усне опитування	Поточний контроль: усне опитування самоконтроль, доповідь Підсумковий контроль: диф. залік
9.	Особливості соціальної роботи та реабілітації в освітньо-виховних закладах	5	Обговорення вивченого самостійно матеріалу під час практичних занять; діалог з здобувачами вищої освіти; усне опитування	Поточний контроль: усне опитування самоконтроль, доповідь Підсумковий контроль: диф. залік
10.	Соціальна реабілітація молоді	5	Обговорення вивченого самостійно матеріалу під час практичних занять; діалог з здобувачами вищої освіти; усне опитування	Поточний контроль: усне опитування самоконтроль, доповідь Підсумковий контроль: диф. залік
11.	Соціальна робота та реабілітація жінок	5	Обговорення вивченого самостійно матеріалу під час практичних занять; діалог з здобувачами вищої освіти; усне опитування	Поточний контроль: усне опитування самоконтроль, доповідь Підсумковий контроль: диф. залік
12.	Проблеми соціальної підтримки людей похилого віку та пенсіонерів	5	Обговорення вивченого самостійно матеріалу під час практичних занять; діалог з здобувачами вищої освіти; усне опитування	Поточний контроль: усне опитування самоконтроль, доповідь Підсумковий контроль: диф. залік
13.	Соціальна реабілітація учасників ООС	5	Обговорення вивченого самостійно матеріалу під час практичних занять; діалог з здобувачами вищої освіти; усне опитування	Поточний контроль: усне опитування самоконтроль, доповідь Підсумковий контроль: диф. залік
14.	Соціальна реабілітація біженців та внутрішньо переміщених осіб	5	Обговорення вивченого самостійно матеріалу під час практичних занять; діалог з здобувачами вищої освіти; усне опитування	Поточний контроль: усне опитування самоконтроль, доповідь Підсумковий контроль: диф. залік
15.	Соціальна терапія	5	Обговорення вивченого самостійно матеріалу під час практичних	Поточний контроль: усне опитування самоконтроль, доповідь

			занять; діалог з здобувачами вищої освіти; усне опитування	Підсумковий контроль: диф. залік
16.	Консультування колишніх засуджених у соціальному супроводі.	5	Обговорення вивченого самостійно матеріалу під час практичних занять; діалог з здобувачами вищої освіти; усне опитування	Поточний контроль: усне опитування самоконтроль, доповідь Підсумковий контроль: диф. залік
Разом				80

Критерії оцінювання

3.1. Оцінювання успішності навчальної діяльності здобувачів освіти

Оцінювання успішності навчальної діяльності здобувачів освіти здійснюється згідно «Інструкції оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти ХНМУ»
http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/instr_ocin21.docx

Оцінювання поточної та загальної навчальної діяльності (ПНД, ЗНД).

Поточна навчальна діяльність (ПНД) - це навчальна діяльність студента впродовж семестру, яка контролюється науково-педагогічним працівником, що проводить заняття у групі. ПНД передбачена для освітніх компонентів, вивчення яких в поточному семестрі не закінчується. ПНД вважається виконаною, якщо здобувач в поточному семестрі відпрацював всі пропущені аудиторні заняття та лекції, а середній бал за всі теми ПК дорівнює 3 балам та вище, в такому разі у відомість виставляється відмітка «відпрацьовано» та вказується середній бал в 4-бальній системі (розраховується автоматично в межах функціоналу електронного журналу АСУ), або «не відпрацьовано», якщо здобувач в поточному семестрі має невідпрацьовані пропущені аудиторні заняття та лекції, або середній бал нижче за 3 бали

Загальна навчальна діяльність (ЗНД) – це навчальна діяльність здобувача освіти впродовж всього періоду вивчення ОК (або його частини), що закінчуються оцінкою з формою контролю «диференційований залік» ЗНД вважається виконаною, якщо здобувач відпрацював всі пропущені аудиторні заняття та лекції, а середній бал за всі теми ПК дорівнює 3-ом балам та вище. Бали за ЗНД для ОК з формою контролю є «диф. залік» розраховуються як середнє арифметичне балів ПК за всі теми всіх семестрів, впродовж всього періоду вивчення ОК (з точністю до сотих) за таблицею 1 «Перерахунок середньої оцінки за поточний контроль у багатобальну шкалу (для ОК, що завершуються ДЗ)», що додається автоматично в межах функціоналу електронного журналу АСУ. ЗНД визначається у балах від 70 до 120.

Перерахунок середньої оцінки за поточний контроль у багатобальну шкалу проводиться відповідно до «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів...»
 Перерахунок середньої оцінки за поточну навчальну діяльність (ПНД) у багатобальну шкалу, для ОК, що завершуються ДЗ проводиться за таблицею 1.

Для допуску до ДЗ студент має отримати від 70 до 120 балів.

Таблиця 1

Перерахунок середньої оцінки за поточний контроль у багатобальну шкалу (для освітнього компоненту, що завершуються ДЗ)

4-бальна шкала	120-бальна шкала	4-бальна шкала	120-бальна шкала
5	120	3.91-3,94	94
4.95-4,99	119	3.87-3,9	93
4.91-4,94	118	3.83- 3,86	92
4.87-4,9	117	3.79- 3,82	91

4.83-4,86	116	3.74-3,78	90
4.79-4,82	115	3.7- 3,73	89
4.75-4,78	114	3.66- 3,69	88
4.7-4,74	113	3.62- 3,65	87
4.66-4,69	112	3.58-3,61	86
4.62-4,65	111	3.54- 3,57	85
4.58-4,61	110	3.49- 3,53	84
4.54-4,57	109	3.45-3,48	83
4.5-4,53	108	3.41-3,44	82
4.45-4,49	107	3.37-3,4	81
4.41-4,44	106	3.33- 3,36	80
4.37-4,4	105	3.29-3,32	79
4.33-4,36	104	3.25-3,28	78
4.29-4,32	103	3.21-3,24	77
4.25- 4,28	102	3.18-3,2	76
4.2- 4,24	101	3.15- 3,17	75
4.16- 4,19	100	3.13- 3,14	74
4.12- 4,15	99	3.1- 3,12	73
4.08- 4,11	98	3.07- 3,09	72
4.04- 4,07	97	3.04-3,06	71
3.99- 4,03	96	3.0-3,03	70
3.95- 3,98	95	Менше 3	Недостатньо

Проведення та оцінювання ДЗ

ДЗ відбувається під час останнього заняття.

Завдання щодо оцінювання знань представлені білеті та оцінюються за таблицями 4 та 7

Таблиця 4

**Критерії оцінювання результатів навчальної діяльності
здобувачів освіти з освітнього компоненту**

Оцінка	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили
«Дуже добре»	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна

«Добре»	Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок
«Задовільно»	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих
«Достатньо»	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні
«Незадовільно» з можливістю повторного складання семестрового контролю	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
«Незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів
Зокрема, критерії оцінювання практичних навичок з ОК	
«Відмінно»	Студент відповідає високому (творчому) рівню компетентності: студент виявляє особливі творчі здібності, без помилок самостійно демонструє виконання практичних умінь та володіє системними теоретичними знаннями (знає методику виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.) та має здібності для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях.
«Добре»	Студент самостійно демонструє виконання практичних умінь, допускаючи деякі неточності, які швидко виправляє, володіє теоретичними знаннями (знає методику виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.)
«Задовільно»	Студент демонструє виконання практичних умінь, допускаючи деякі помилки, які може виправити при корекції їх викладачем, володіє задовільними теоретичними знаннями (знає основні положення методики виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.).
«Незадовільно»	Студент не може самостійно продемонструвати практичні вміння (виконує їх, допускаючи грубі помилки), не володіє достатнім рівнем теоретичних знань (не знає методики виконання

	практичних навичок, показань і протипоказань, можливих ускладнень, та ін.).
--	---

Таблиця 7

Оцінювання теоретичних знань та практичних навичок, якщо вони представлені в одному білеті.

Кількість питань	«5»	«4»	«3»	Відповідь за білетами, які включають теоретичну та практичну частини ОК	За кожну відповідь студент одержує від 10 до 16 балів, що відповідає: «5» - 16 балів; «4» - 13 балів; «3» - 10 балів.
1	16	13	10		
2	16	13	10		
3	16	13	10		
4	16	13	10		
5	16	13	10		
	80	65	50		

Оцінка з освітнього компоненту

Для освітнього компоненту, вивчення яких закінчується у поточному семестрі, а формою контролю є «ДЗ», передбачається, що допуск до визначається у балах ЗНД від 70 до 120, при відсутності пропусків аудиторних занять та лекцій. Пропуски аудиторних занять та лекцій повинні бути відпрацьовані в обов'язковому порядку. ДЗ оцінюється від 50 до 80 балів. Оцінка з освітнього компоненту - є сума балів за ЗНД, ІЗЗ та ДЗ і складає від 120 до 200 балів.

ІЗЗ (індивідуальні завдання здобувача) оцінюються в балах (не більше 10), що додаються до балів, набраних за ЗНД по закінченню вивчення дисципліни або її частини, при проведенні «диференційованого заліку»

Загальна сума балів за ЗНД та ІЗЗ не може перевищувати 120 балів.

Здобувачам освіти, які виконали вимоги програм ОК та були допущені до складання підсумкового контролю, але не склали його ,або не з'явилися виставляється оцінка Fx.

Здобувачам освіти, які були не допущені до складання «ДЗ», у зв'язку з недостатньою кількістю балів за ЗНД кафедра виставляє у відомість відмітку «не допущено» (оцінка F).

Здобувачу освіти, який допущений до складання диференційованого заліку , але не з'явився на його складання, кафедра виставляє у відомість відмітку «не з'явився» (оцінка Fx). Декан розглядає причину пропуску диференційованого заліку : «поважна» або «неповажна». У разі якщо неявка була «неповажною» декан виставляє відмітку «незадовільно».

Після проведення семестрового контролю для ОК, або їх частин, що закінчуються формою контролю «ДЗ», відповідальний за організацію навчально-методичної роботи на кафедрі або викладач виставляють здобувачу освіти відповідну оцінку за таблицею 3 у індивідуальний навчальний план здобувача освіти та заповнює відомості успішності.

Шкала оцінювання у ХНМУ

Оцінка за 200 бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за чотирибальною шкалою
180–200	A	Відмінно
160–179	B	Добре
150–159	C	Добре
130–149	D	Задовільно
120–129	E	Задовільно
Менше 120	F, Fx	Незадовільно

3.2 Питання для диф. заліку

1. Соціальна діагностика в соціальній роботі.
2. Міждисциплінарний характер соціальної діагностики.
3. Роль наукових підходів у розвитку єдиної теорії соціальної діагностики.
4. Поняття про педагогічну діагностику.
5. Психологічна діагностика.
6. Види діагностики: опитування, спостереження, тести.
7. Методи медичної діагностики.
8. Особливості поняття “комплексний соціальний діагноз”.
9. Соціальна діагностика в практичній соціології, психології.
10. Складання логічної програми соціального дослідження.
11. Види якісних досліджень.
12. Надійність соціального діагнозу.
13. Соціально-психологічний ефект достовірного соціального діагнозу.
14. Шляхи підвищення надійності та достовірності соціального діагнозу.
15. Сучасні підходи до організації роботи польової соціальної діагностики.
16. Соціальна діагностика на основі вибіркової сукупності.
17. Планування процедур соціальної діагностики.
18. Нормативний підхід до планування і організації соціальної діагностики.
19. Паспорт соціального діагностування.
20. Соціальна діагностика на основі спостереження.
21. Соціальна діагностика субкультурних груп.
22. Соціальна діагностика на основі аналізу документів.
23. Підготовка рекомендацій за результатами соціальної діагностики.
24. Соціальний експеримент як метод перевірки соціального діагнозу.
25. Соціальне консультування.
26. Основні школи соціального консультування в соціальній роботі.
27. Соціально-активуюча суть консультування в соціальній роботі.
28. Соціалізуюча роль консультативної технології.
29. Методи консультування з проблеми соціальних явищ.
30. Види доведення соціального діагнозу в практиці консультування.
31. Психологічні засади соціального консультування.
32. Етико-професійні засади консультанта.
33. Професійний статус консультанта в соціальній роботі.
34. Міжнародні та вітчизняні стандарти консультативної практики.
35. Роль консультанта в роботі з клієнтом.
36. Соціальне консультування в ситуації кризи клієнта.
37. Роль консультанта у роботі з батьками дітей з ВІЛ/СНІД.
38. Консультування колишніх засуджених у соціальному супроводі.
39. Соціальна консультація в соціальній сфері.
40. Розвиток ресурсного забезпечення консультативного методу.

3.3.Контрольні питання

1. Суть соціальної діагностики.
2. Соціальна діагностика в соціальній роботі.
3. Базові поняття соціальної діагностики.
4. Міждисциплінарний характер соціальної діагностики.
5. Розвиток поняття соціального діагнозу Е. Дюркгейма і А. Кетле.
6. Поняття про педагогічну діагностику.
7. Психологічна діагностика.
8. Методи медичної діагностики.
9. Соціальна діагностика на мезо- та мікрорівні.
10. Загальні поняття про методи соціальної діагностики.
11. Поняття про встановлення соціального діагнозу.
12. Соціальна діагностика в практичній соціології, психології.
13. Характеристика методів дослідження соціальних проблем.
14. Види методів і підготовка інструментарію в соціальній діагностиці.
15. Надійність соціального діагнозу.
16. Соціально-психологічний ефект достовірного соціального діагнозу.
17. Шляхи підвищення надійності та достовірності соціального діагнозу.
18. Суть діагностики соціуму.
19. Класичні норми розробки діагностичного інструментарію.
20. Приклади анкет, бланків інтерв'ю та запису.
21. Основні правила дій інтерв'юера.
22. Організація мережі інтерв'юерів у соціальній діагностиці.
23. Сучасні підходи до організації роботи польової соціальної діагностики.
24. Соціальна діагностика на основі вибіркової сукупності.
25. Планування процедур соціальної діагностики.
26. Паспорт соціального діагностування.
27. Метод незалежних характеристик.
28. Найвідоміші дослідження визначення соціальних проблем.
29. Соціальна діагностика на основі спостереження.
30. Значення спостереження при встановленні соціального діагнозу.
31. Розробка програми спостереження.
32. Суть прямого, опосередкованого, включеного спостереження.
33. Вербальний і невербальний чинники діагностики.
34. Діагностика на основі субкультурного підходу.
35. Особливості, переваги і недоліки спостереження
36. Шляхи підвищення надійності даних спостереження.
37. Роль принципу анонімності у забезпеченні достовірності інформації.
38. Картка спостереження.
39. Щоденник спостереження.
40. Соціальна діагностика на основі аналізу документів.
41. Сутність контент-аналізу.
42. Специфіка взаємодії в соціальній діагностиці.
43. Постановка цілей і завдань у соціальній діагностиці.
44. Психологічні основи в соціальній діагностиці.
45. Забезпечення відповідальних стосунків у соціальній діагностиці.
46. Етико-професійні принципи і правила поведінки при оприлюдненні результатів соціальної діагностики.
47. Підготовка рекомендацій за результатами соціальної діагностики.
48. Соціальний експеримент як метод перевірки соціального діагнозу.
49. Способи обробки соціологічної, педагогічної, психологічної інформації.
50. Ручна та комп'ютерна обробка соціальної інформації.

51. Розробка рекомендацій за випадком та проблемою в соціальній діагностиці.
52. Поняття соціального консультування.
53. Постановка мети і завдань у соціальному консультуванні.
54. Соціальне консультування на основі діагностики в соціологічній, психологічній, педагогічній, медичній практиці.
55. Основні школи соціального консультування в соціальній роботі
56. Вибір проблеми консультування.
57. Складення програми консультування.
58. Соціально-психологічний ефект консультування.
59. Шляхи підвищення якості соціальної консультації.
60. Соціально-активуюча суть консультування в соціальній роботі.
61. Соціалізуюча роль консультативної технології.
62. Стратегії консультування на основі допоміжних стратегій.
63. Значення консультування для клієнтів та їх оточення.
64. Визначення мети консультування на основі випадку, проблеми.
65. Основні поняття про роль консультантів і методи взаємодії з клієнтами.
66. Поняття активуючого консультування за наслідками соціальної діагностики.
67. Цільові інституції консультування.
68. Консультування експертними групами.
69. Значення консультації з питань соціального діагнозу в соціальній сфері.
70. Види доведення соціального діагнозу в практиці консультування.
71. Психологічні засади соціального консультування.
72. Методи консультування на основі наукових шкіл.
73. Характеристика підходів до практики соціального консультування.
74. Теорії соціології особистості і практика консультування.
75. Техніки консультування клієнта.
76. Взаємодія з клієнтом під час соціального консультування.
77. Форми соціального консультування: індивідуальна, групова, сімейна.
78. Прийоми дослідження групи при соціальному консультуванні.
79. Етико-професійні засади консультанта.
80. Професійний статус консультанта в соціальній роботі.
81. Роль консультанта в захисті прав, веденні переговорів, втручанні в кризову ситуацію
82. Брокерська роль у консультуванні.
83. Принципи консультування: конфіденційність, толерантність.
84. Соціальне консультування в ситуації кризи клієнта.
85. Роль консультанта в роботі з батьками дітей з ВІЛ/СНІД.
86. Консультування колишніх засуджених у соціальному супроводі.
87. Комплексна консультація фахівців мультидисциплінарної команди.
88. Функції і роль консультанта в розвитку самокерованої групової соціальної роботи.
89. Модель "рівного консультанта" в групах взаємодопомоги клієнтів.
90. Розвиток ресурсного забезпечення консультативного методу.

3.4.Індивідуальні завдання студентів під керівництвом викладача з дисципліни проводиться протягом семестру у формі: вивчення літературних джерел, рекомендованих для опанування тем і проблем та підготовки доповідей за ними. За участь з доповідями в студентських конференціях, профільних олімпіадах, підготовка аналітичних оглядів з презентаціями з перевіркою на плагіат, які можуть додаватись заохочувальні бали (не більше 10). В жодному разі загальна сума балів за ПНД не може перевищувати 120 балів

Розрахунок балів:

1. Написання та захист (презентація) реферату за будьякою темою програми 2-3 бали
2. Виконання та успішний захист самостійної індивідуальної роботи, проекту тощо 4-6 балів
3. Участь або презентація стендового доповіді на конференції 7-8
4. Переможці (три перших призових місця) на олімпіаді або конференції 10

3.5.Правила оскарження оцінки.

Студент звертається із відповідним запитом до викладача, який переглядає наявні результати навчальної діяльності студента, що підлягають оцінюванню, при цьому за об'єктивних умов (виявлені технічні помилки) набрані бали можуть бути підвищені. У ситуації, коли студент претендує на вищий бал і вважає оцінювання результатів його навчальної діяльності необ'єктивним, на кафедрі створюється комісія, яка пропонує здобувачу у визначеній формі (усній/письмовій) продемонструвати рівень набутих знань, умінь і навичок з даної дисципліни. Бали можуть підвищитися в тому випадку, якщо студент підтверджує задекларований ним рівень знань.

4. ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Вимоги освітнього компоненту. Щоб досягти мети навчання і успішно пройти курс, необхідно: з першого дня включитися в роботу; регулярно відвідувати заняття, читати матеріал попередньо, до його розгляду на практичному занятті; виконувати всі необхідні завдання і працювати щодня; вміти працювати з партнером або в складі групи; звертатися за допомогою і отримувати її, коли Ви її потребуєте.

Відвідування занять та поведінка. Студентам необхідно не спізнюватися і не пропускати заняття. До початку занять на базі кафедри студенти повинні пройти медогляд і мати санітарну книжку.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Студенти з особливими освітніми потребами повинні зустрітися з викладачем або попередити його до початку занять, на прохання студента це може зробити староста групи. Якщо у Вас виникнуть будь-які питання, будь ласка, зв'яжіться з викладачем.

Рекомендації щодо успішного складання ОК: активність здобувачів вищої освіти під час практичного заняття, виконання необхідного мінімуму навчальної роботи.

Техніка безпеки. Всі студенти повинні обов'язково пройти інструктаж з техніки безпеки, який проводиться на початку першого заняття. Інструктаж проводить викладач академічної групи або відповідальна особа, згідно з інструкцією затвердженої наказом ХНМУ із записом у відповідному журналі

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Політика щодо академічної доброчесності. Списування та плагіат при підготовці студентських наукових робіт не допускаються. Використання електронних гаджетів (мобільний телефон, планшет) не допускається в ході практичних занять, лекцій та при проведенні всіх видів контролю.

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_komis_ad_text.pdf

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_ad_etyka_text.pdf

http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2520%3A2015-04-30-08-10-46&catid=20%3A2011-05-17-09-30-17&Itemid=40&lang=uk

6.РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Соціальна робота в Україні: навчальний посібник / І.Д. Зверева, О.В. Безпалько, С.Я. Харченко та ін., за заг. ред. І.Д. Зверевої, Г.М. Лактіонової - Київ: ДЦССМ, 2004- 256 с.

2. Теорії і методи соціальної роботи: підручник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. Т.В. Семигіної, І.І. Миновича. - К.: Академвидав, 2005. - 328 с. (Альма-матер)

3. Технологии социальной работы: учебник / под общ. ред. проф. Е.И. Холостовой - М.: ИНФРА-М, 2003. - 400 с.

4. Технологии социальной работы: учебное пособие для студентов высших учебных заведений / под ред. И.Г. Зайнышева - М.: Гуманитарный издательский центр ВЛАДОС, 2002. - 240 с.
5. Шакурова М.В. Методика и технология работы социального педагога: Учеб.пособие для студ.высш.пед.учеб.заведений.- М.: Издательский центр "Академия", 2002.- 272 с.
6. Методика соціальної діагностики взаємостосунків в суспільстві / Теорія і методика соціальної роботи. — М., 2004.
7. Технології соціально-педагогічної роботи: Навчальний посібник / За заг. ред. проф. А.Й.Капської.- К., 2000.- 372с.
8. Безпалько О. Організація соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю у територіальній громаді / О. Безпалько. – К. : Науковий світ, 2006. – 363 с.
9. Безпалько О.В. Соціальна педагогіка: в схемах і таблицях / О.В. Безпалько. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 208 с. 10.Безпалько О. В. Соціальне проектування : навч. посіб. / О. В. Безпалько ; Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, Ін-т психології та соц. педагогіки, . К.: [б. в.], 2010. - 127 с.
- 11.Введення в соціальну роботу. – К.: Видав. дім «КМА», 2002. – 426 с. 12.Витакер Д.С. Группы как инструмент психологической помощи.-М.: 2000.– 432 с.
13. Виховання дітей з особливими потребами в сім'ї. – К. : УДЦССМ, 2008. – 85 с. 14. Волкер Дж. Консультування в регіональних установах соціальних служб / Дж. Волкер // Практична соціальна робота. – Амстердам; К., 2006. – С. 56–72.